

Kap 225 post 63 Tilskudd til samisk i grunnopplæringen, grunnskolen

Retningslinjer for forvaltning av tilskudd til samisk i grunnopplæringen, grunnskolen, under statsbudsjettets kap. 225 post 63. Fastsatt av Utdannings- og forskningsdepartementet 1. juni 2003, og senest revidert av Kunnskapsdepartementet 23. oktober 2015 ifølge § 8 i Reglement for økonomistyring i staten og kap. 6 i tilhørende Bestemmelser om statlig økonomistyring. Retningslinjene trer i kraft 23. oktober 2015.

DEL I - TILSKUDDSORDNINGENS INNRETNING

Opplæringsloven § 6-2 gir alle elever i grunnskolealder i samiske distrikt rett til opplæring *i* og *på* samisk. Utenfor samiske distrikt har samiske elever rett til opplæring *i* samisk, og dersom minst ti elever i en kommune ønsker opplæring *på* samisk har de også rett til slik opplæring. Denne retten faller bort dersom det blir færre enn seks elever igjen i gruppa.

For nærmere informasjon om hva som faller inn under betegnelsen "samisk elev" og hva som regnes som "samiske distrikt", se kap. 6 i opplæringsloven. Der gis det også nærmere informasjon om krav til innhold i og organisering av opplæringen.

1. MÅL FOR ORDNINGEN

1.1 Målformulering

Målet for ordningen er å bidra med finansiering til kommuner som har opplæringsforpliktelser i henhold til § 6-2 i opplæringsloven. Ordningen gjelder også for frittstående grunnskoler godkjent etter friskoleloven som har godkjente læreplaner i samisk. Tilskuddet skal benyttes til opplæring av elever som får opplæring i samisk som førstespråk (Samisk 1) eller samisk som andrespråk (Samisk 2/Samisk 3) etter læreplanverket for Kunnskapsløftet–Samisk.

1.2 Tilskuddsmottakere

Tilskuddsmottakere er kommuner og frittstående grunnskoler godkjent etter friskoleloven som har godkjente læreplaner i samisk.

1.3 Målgruppe

Målgruppen er elever som har rettigheter etter § 6-2 i opplæringsloven og som får opplæring i samisk som førstespråk (Samisk 1) eller samisk som andrespråk (Samisk 2/Samisk 3) etter læreplanverket for Kunnskapsløftet-Samisk ved offentlige skoler og frittstående skoler godkjent etter friskoleloven.

2. KRITERIER FOR MÅLOPPNÅELSE

Kriterium: At det er gitt opplæring i og på samisk for elever som ønsker å benytte seg av retten til opplæring i og på samisk og at elevene får opplæring i samisk som førstespråk (Samisk 1) eller samisk som andrespråk (Samisk 2/Samisk 3) etter læreplanverket for Kunnskapsløftet-Samisk.

Opplysninger som skal innhentes for å belyse måloppnåelsen:

- Liste over elever, med navn og fødselsnummer (11 siffer), som får opplæring på og i samisk (Samisk 1, Samisk 2 og Samisk 3)
- Antall timer det blir undervist på og i samisk (Samisk 1, Samisk 2 og Samisk 3)
- Antall tilskuddstimer på og i samisk (Samisk 1, Samisk 2 og Samisk 3)

3. TILDELINGSKRITERIER

Det gis tilskudd til:

- Kommuner og frittstående grunnskoler godkjent etter friskoleloven i samiske distrikt som gir opplæring på og i samisk (Samisk 1, Samisk 2 og Samisk 3), jf. pkt. 1.1, 1.3 og 3.1.
- Kommuner og frittstående grunnskoler godkjent etter friskoleloven utenfor samiske distrikt som gir opplæring på og i samisk (Samisk 1, Samisk 2 og Samisk 3), jf. pkt. 1.1, 1.3 og 3.2.

Tilskudd til opplæring i og på samisk gis med en sats per klokke time. Tilskuddssatsen fastsettes i forbindelse med det årlige statsbudsjettet og kunngjøres på Utdanningsdirektoratets nettside og på FM-nett.

For en frittstående skole beregnes og utbetales tilskuddet som om den er en skole i en kommune utenfor forvaltningsområdet.

3.1 Kommuner i samiske distrikt som gir opplæring på og i samisk (Samisk 1, Samisk 2 og Samisk 3)

Tilskuddet fastsettes på grunnlag av et beregnet merbehov for lærertimer som opplæring i Kunnskapsløftet-Samisk medfører.

Beregningsmodellen tar utgangspunkt i at det er behov for flest tilleggstimer når språkalternativene er noenlunde jevnt fordelt mellom elevene, og tilsvarende færre når et av språkalternativene er dominerende.

Fem prosent av den totale bevilgningen til lærertimer til kommuner som gir opplæring i samisk som førstespråk (Samisk 1) eller samisk som andrespråk (Samisk 2/Samisk 3), tildeles av Fylkesmannen i Finnmark etter skjønn etter søknad fra kommunene. Skjønnsmidler brukes for å veie opp for tilfeller der modellen ikke fanger opp det reelle behovet for språkopplæring.

3.1.1 Beregning av tilskudd

Grunnlaget for beregningen er opplysninger om de enkelte skoler fra GSI om elevtall fordelt på årstrinn (ramme A), og elevtall fordelt på språkalternativene samisk som førstespråk (Samisk 1) og samisk som andrespråk (Samisk 2 og Samisk 3) (ramme F).

- **Faktor A - Uketimer per skole**

Dersom en skole som i tillegg til opplæring i norsk som førstespråk, også har elever med opplæring i samisk som førstespråk (Samisk 1) og/eller elever med minst ett av de andre språkalternativene (Samisk 2 og/eller Samisk 3), utløser skolen tilskudd til 23,25 uketimer på denne faktoren.

Eksempel fra Tana kommune (elevtelling 1. oktober 2008)

Kommunen har 5 skoler og alle skolene har undervisning i/på samisk. En av disse skolene, Deanu SÅameskuvla, har kun samisk som førstespråk. Dette fører til at Tana kommune får tilskudd etter Faktor A for de fire øvrige skolene.

- **Faktor B1 - Uketimer per elev**

Dersom en skole har mer enn 50 % av totalt antall elever som har samisk som førstespråk, utløser det antall elever som har samisk som andrespråk (Samisk 2 og Samisk 3) 0,431 uketimer per elev.

Eksempel fra Tana kommune (elevtelling 1. oktober 2008)

Sirma skole har totalt 19 elever, derav 17 elever med Samisk 1 og to elever med Samisk 2 og/eller Samisk 3. Dvs. at det for Sirma skole er mer enn 50 % av elevene som har Samisk 1, og dermed utløser de to elevene som har Samisk 2 og/eller Samisk 3 tilskudd på denne faktoren.

- **Faktor B2 - Uketimer per elev**

Dersom en skole har mindre enn 50 % av totalt antall elever som har samisk som førstespråk, utløser det antall elever som har samisk som førstespråk (Samisk 1) 0,431 uketimer per elev.

Eksempel fra Tana kommune (elevtelling 1. oktober 2008)

Boftsa skole har totalt 59 elever, derav fire elever med Samisk 1. Dvs. at det ved Boftsa skole er mindre enn 50 % av elevene som har Samisk 1, og dermed utløser de fire elevene som har Samisk 1 tilskudd på denne faktoren.

- **Faktor C - Uketimer per elev**

Alle elever med samisk som førstespråk utløser 0,225 uketimer per elev.

Eksempel fra Tana kommune (elevtelling 1. oktober 2008)

Tana kommune har totalt 90 elever med samisk som førstespråk (Samisk 1), og alle disse elevene utløser tilskudd til uketimer per elev på denne faktoren.

- **Faktor D - Uketimer per årstrinn**

Antall årstrinn med samisk som andrespråk (Samisk 2/Samisk 3) utløser 3,225 uketimer per årstrinn.

Eksempel fra Tana kommune (elevtelling 1. oktober 2008)

Tana kommune har på sine skoler elever på totalt 26 årstrinn med samisk som andrespråk (Samisk 2/Samisk 3) og utløser dermed rett tilskudd for alle disse trinnene med en faktor på 3,225 uketimer.

3.1.2 Søknad om tilskudd

Skoleeier registrerer informasjon om tilskuddsberettigede elever i Grunnskolens informasjonssystem (GSI) **1. oktober** hvert år. Ferdig utfylt skjema om refusjon skrives ut fra GSI og sendes fylkesmannen i eget fylke.

Timene som hver skole utløser i følge GSI-registrering summeres opp på kommunenivå til et samlet antall tilskuddsberettigede timer til kommunen.

- Dersom en kommune vil bruke **flere timer** enn beregningsreglene tilsier, beregnes tilskudd i GSI i forhold til det som kommunen maksimalt har rett til.
- Dersom en kommune bruker **færre timer** enn beregningsreglene tilsier, skal kommunen gjøre Fylkesmannen oppmerksom på forholdet og søke om tilskudd etter faktisk forbruk.

Tilskuddssøker sender søknad om tilskudd til Fylkesmannen innen **15. november** for inneværende skoleår.

3.2 Kommuner utenfor samiske distrikt og frittstående grunnskoler godkjent etter friskoleloven som gir opplæring på og i samisk (Samisk 1, Samisk 2 og Samisk 3)

3.2.1 Beregning av tilskudd

Opplæringslovens § 6-2 og Kunnskapsløftet-Samisk, samisk som førstespråk (Samisk 1) og samisk som andrespråk (Samisk 2 og Samisk 3), blir lagt til grunn for beregning av antall tilskuddsberettigede timer.

Tilskudd gis til kommuner og frittstående grunnskoler godkjent etter friskoleloven som gir opplæring i/på samisk i egne grupper. Antall tilskuddsberettigede timer blir fastsatt på grunnlag av en vurdering av det merbehov for lærertimer som opplæring i Kunnskapsløftet-Samisk medfører, på bakgrunn av læreplanene, antall grupper og det årstrinn som elevene befinner seg på.

3.2.2 Søknad om tilskudd

Tilskuddssøkere i Nordland, Troms og Finnmark sender søknad til fylkesmannen i eget fylke. Tilskuddssøkere i andre fylker sender søknad til Fylkesmannen i Finnmark. Frister er angitt i kunngjøring fra fylkesmennene.

4. OPPFØLGING OG KONTROLL

Det skal foretas en formalia- og rimelighetskontroll av opplysningene som ligger til grunn for søknadene. I tillegg kan det foretas stikkprøvekontroller etter en vurdering av vesentlighet og risiko.

5. EVALUERING

Rutiner, frister og retningslinjer knyttet til evaluering av tilskuddsordninger er gitt i «Retningslinjer for evalueringer», senest fastsatt av Kunnskapsdepartementet 28. mai 2008.

Departementet skal iverksette og sørge for gjennomføring av evalueringer. Evalueringer skal gi informasjon om tilskuddsordninger er effektive i forhold til ressursbruk, organisering og fastsatte mål. Frekvens og omfang av evalueringer skal ta utgangspunkt i en vurdering av risiko og vesentlighet for den enkelte tilskuddsordning.

Tilskuddsforvalter har ansvaret for å vurdere behovet for å evaluere tilskuddsordningen.

DEL II - FORVALTNING OG SAKSBEHANDLING AV ORDNINGEN

6. ANSVAR FOR Å FORVALTE TILSKUDDSORDNINGEN

Ansvaret for å forvalte tilskuddsordningen er delt mellom Utdanningsdirektoratet og fylkesmennene i Nord-Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark.

6.1 Utdanningsdirektoratets ansvar

- Kunngjøre ordningen i egne skriv og/eller på Utdanningsdirektoratets nettside
- Utarbeide fullmaktsbrev til fylkesmennene
- Kunngjøre tilskuddssats i fullmaktsbrev til fylkesmennene, på Utdanningsdirektoratets nettside og på FM-nett
- Utarbeide søknadsskjema i GSI
- Foreta en generell formalia- og rimelighetskontroll av rapporteringer og gjennomførte kontrollhandlinger fra fylkesmennene

- Rapportere og videresende nødvendig informasjon til departementet

6.2 Fylkesmannens ansvar

- Informere kommunene om ordningene
- Motta og behandle søknader fra kommuner og frittstående grunnskoler godkjent etter friskoleloven
- Foreta en generell formalia- og rimelighetskontroll av søknadene
- Gjennomføre stikkprøvekontroller etter behov
- Foreta beregning av tilskudd og sende tilskuddsbrev
- Utbetale tilskudd
- Rapportere til Utdanningsdirektoratet

Fylkesmannen i Finnmark er ansvarlig for saksbehandling av søknader om tilskudd fra alle kommuner utenfor det samiske forvaltningsområdet og alle frittstående grunnskoler godkjent etter friskoleloven sør for Nordland fylke.

7. KUNNGJØRING AV ORDNINGEN

7.1 Kunngjøringsform

Utdanningsdirektoratet kunngjør tilskuddsordningen, jf. punkt 6.1 og punkt 7.2. Fylkesmannen informerer kommunene og frittstående grunnskoler godkjent etter friskoleloven om ordningen, jf. punkt 6.2 og 7.3.

7.2 Innholdet i kunngjøringen fra Utdanningsdirektoratet

Kunngjøringen skal informere om tilskuddsordningen og bl.a. formidle følgende:

- Mål for ordningen
- Tildelingskriterier, dvs. vilkår som må være oppfylt for at tilskuddet skal kunne utbetales til kommunene og frittstående grunnskoler godkjent etter friskoleloven, og beregningsregler som fastsetter tilskuddets størrelse
- Rutiner for saksbehandling, krav til dokumentasjon, oppfølging og kontrollhandlinger som fylkesmennene skal utføre, jf. punkt 12.1
- Opplyse om søknadsfrister og rapporteringsfrister, og om at oversitting av søknadsfrist kan være avslagsgrunn
- Varsel om tilskuddsforvalter og Riksrevisjonen sin adgang til å kontrollere grunnlaget for tilskudd og at midlene benyttes etter forutsetningene, med

henvisning til Bevilgningsreglementets § 10 og Riksrevisjonens innsynsrett, jf. § 12 tredje ledd i lov av 7. mai 2004 om Riksrevisjonen

7.3 Innholdet i kunngjøringen fra fylkesmennene

Fylkesmennene informerer kommunene og frittstående grunnskoler godkjent etter friskoleloven om ordningene.

8. SAKSGANG FRAM TIL TILSAGN/AVSLAG

8.1 Søknad om tilskudd

Skoleeiere registrerer informasjon om tilskuddsberettigede elever i Grunnskolens informasjonssystem (GSI) **1. oktober** hvert år.

For kommuner innenfor det samiske forvaltningsområdet produseres søknadsskjema for tilskudd i GSI, og ferdig utfylt skjema med telledato 1. oktober sendes fylkesmannen i eget fylke innen 15. november, jf. punkt 3.1 og punkt 6.

For kommuner utenfor det samiske forvaltningsområdet og for frittstående grunnskoler godkjent etter friskoleloven sendes søknad, med telledato 1. oktober, til Fylkesmannen, jf. punkt 3.2 og punkt 6.

8.2 Tilsagn om tilskudd

Tilsagn om tilskudd meddeles den enkelte tilskuddsmottaker med et tilskuddsbrev som gir følgende informasjon:

- Tilskuddsmottakers navn og adresse
- Tilskuddsmottakers kontonummer
- Tilskuddsbeløpet og antall timer det vil bli betalt ut tilskudd for
- Formålet med tilskuddsordningen
- Hva tilskuddet skal dekke
- Utbetalingstidspunkt og utbetalingsrutiner
- Krav om at tilskuddsmottaker har plikt til å melde fra dersom grunnlaget for tilskuddet endres
- Krav til rapportering
- Opplysning om at Fylkesmannen kan holde tilbake tilskudd dersom forutsetningene for å få tilskudd ikke er oppfylt

- Krav om at faktiske opplysninger som ligger til grunn for søknaden om tilskudd skal oppbevares i henhold til de samme reglene som gjelder for oppbevaring av regnskapsdata
- Dersom tilskuddsmottaker er en kommune, gis det informasjon om at tilskuddet skal inntektsføres på samme kapittel som de tilhørende utgifter utgiftsføres på i kommunenes obligatoriske regnskapsrapporter
- Varsel om tilskuddsforvalter og Riksrevisjonen sin adgang til å kontrollere grunnlaget for tilskudd og at midlene benyttes etter forutsetningene, med henvisning til Bevilgningsreglementets § 10 og Riksrevisjonens innsynsrett, jf. § 12 tredje ledd i lov av 7. mai 2004 om Riksrevisjonen
- Omtale av mulige reaksjonsformer dersom tilskuddsmottaker har gitt uriktige opplysninger eller har brutt vilkårene for tilskuddet
- Forbehold om bevilgningsendring: "Tilsagn om tilskudd er gitt med forbehold om at Stortinget kan vedta endringer i statsbudsjettets kap. 225 post 63 i [budsjettermin]."

8.3 Avslag på søknad om tilskudd

Eventuelle avslag skal meddeles i avslagsbrev. Avslagsbrev skal inneholde begrunnelse for avslaget. Brevet skal også gi opplysninger om klagefrist, samt regler for klagebehandling, jf. forvaltningsloven.

9. REGISTRERING AV TILSAGN OG UTBETALING AV TILSKUDD

Registrering av tilsagn og utbetaling av tilskudd skal foretas i henhold til Fylkesmannens hovedinstruks for økonomiforvaltning.

Tilskudd til opplæringen utbetales med 5/12 i desember for høsten og 7/12 i juni for våren.

Dersom forutsetningene for å få tilskudd ikke er oppfylt, kan Fylkesmannen holde tilbake tilskudd. Ved feil i utregningen kan det foretas avregning i påfølgende tildeling eller tilskuddet kan kreves tilbakebetalt.

10. RAPPORTER FRA TILSKUDDMOTTAKER

Det forutsettes ikke at tilskuddsmottaker avgir andre rapporter enn de opplysninger som innhentes i forbindelse med søknad om statstilskudd og de opplysninger som framgår av Grunnskolens informasjonssystem (GSI) når det gjelder tilskudd til opplæring på og i samisk.

Fylkesmennene skal utarbeide rapporter til Utdanningsdirektoratet på fastsatte skjemaer med frister oppgitt i fullmaktsbrevet. I rapporteringen skal avvik, resultat og omfang av kontroller vektlegges. Rapportene utarbeides i henhold til føringer gitt i fullmaktsbrevet til fylkesmennene.

11. KRAV TIL ATTESTASJON FRA REVISOR

Det kreves ikke attestasjon fra revisor.

12. KONTROLLRUTINER

12.1 Fylkesmannen

Fylkesmannen skal foreta en formalia- og rimelighetskontroll, herunder kontrollere at tilskuddet til hver tilskuddsmottaker virker rimelig. Kontrollen må ta utgangspunkt i en vurdering av om de opplysningene søknaden bygger på virker realistiske ut fra den kjennskap Fylkesmannen har til fagfeltet. Fylkesmannen bør bl.a. vurdere om opplysningene i søknadene virker realistiske i forhold til tidligere års søknader.

Dersom Fylkesmannen ut fra en slik rimelighetsvurdering finner grunn til å tvile på opplysningene, skal tilskuddsmottaker kontaktes for en oppklaring av forholdet. Det skal framgå av sakspapirene at kontakt har funnet sted, og det skal settes en frist for tilskuddsmottaker til å besvare henvendelsen. Dersom henvendelsen uteblir eller svaret ikke er tilfredsstillende, må Fylkesmannen vurdere om det er nødvendig med ettersyn eller ytterligere kontroll hos tilskuddsmottaker.

I tillegg skal tilskuddsforvalter ut fra risiko og vesentlighet vurdere behovet for å foreta stikkprøvekontroller av opplysningene som ligger til grunn for søknadene om tilskudd.

Gjennomførte kontrolltiltak skal dokumenteres på en tilfredsstillende måte.

12.2 Utdanningsdirektoratet

På bakgrunn av fylkesmennenes rapporteringer skal Utdanningsdirektoratet vurdere fylkesmennenes kontrollhandlinger. Utdanningsdirektoratet kan kreve at ytterligere kontroller iverksettes.

Informasjon om gjennomførte kontrollhandlinger og resultatet av disse rapporteres til departementet i forbindelse med Utdanningsdirektoratets årlige rapport om tilskuddskontroll.